

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2022/23:8

Fredagen den 21 oktober

§ 1 Miljöfrågor

Klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för miljö den 28 juni 2022

Återrapport från informellt möte den 13–14 juli 2022

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för miljö den 24 oktober 2022

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

God morgon! Välkomna till EU-nämnden! Vi är några som är nya här, inklusive statsrådet, så vi får visa förståelse för varandra. Varmt välkommen, statsrådet Romina Pourmokhtari med medarbetare!

Vi börjar med miljöfrågor och återrapport från möte i rådet den 28 juni 2022 och återrapport från informellt möte i rådet den 13–14 juli 2022. Vill statsrådet säga någonting?

Anf. 2 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Jag har ingenting att tillägga utöver det som står i handlingarna.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Det förstår vi, för statsrådet var antagligen inte med på dessa möten.

Vi går vidare till information och samråd inför möte i rådet den 24 oktober 2022 och lagstiftningsöverläggningar, översynen av direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp och direktiv 1993/31/EG om deponering av avfall.

Anf. 4 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Ni har fått en kommenterad dagordning, och jag tänker att vi kan övergå till punkterna så som de är om det inte finns några frågor kring dagordningen.

Den första frågan är riktlinjedebatten kring industriutsläppsdirektivet, IED. Vid miljørådet kommer en riktlinjedebatt att äga rum om förslaget till reviderat industriutsläppsdirektiv som just nu förhandlas i rådsarbetsgruppen för miljö. Diskussionen kommer att fokusera på förslaget att inkludera fler djurhållande verksamheter samt frågan om skadestånd och sanktioner.

Ståndpunkterna som regeringen har för avsikt att lyfta i diskussionen på rådsmötet grundas på ståndpunkterna från överläggningen med miljö- och jordbruksutskottet som ägde rum den 7 juni.

Regeringen välkomnar kommissionens förslag och ambitionen att minska utsläppen och stärka omställningen till en klimatneutral och cirkulär ekonomi. Gällande tillkommande branscher kan regeringen se fördelar med att direktivets tillämpningsområde utökas till att omfatta fler branscher och att fler verksamheter regleras eftersom det kan ge mer likvärdiga konkurrensvillkor inom EU med likvärdiga miljökrav.

Kommissionen beräknar att de nya reglerna är i kraft ungefär 2030. De nya reglerna ska alltså stödja en långsiktig omställning. När det gäller de djurhållande verksamheterna är det viktigt att storleken på de gårdar som inkluderas liksom kraven blir rimliga så att det inte äventyrar livsmedelsförsörjningen eller jordbrukets konkurrenskraft. Regeringen är positiv till att djurhållande verksamheter regleras särskilt genom ett förenklat förfarande.

Regeringen anser också att det är viktigt att regler om skadestånd, preskription och sanktioner blir väl avvägda. Vi måste också se till att sanktionerna för brott mot miljölagstiftningen är likvärdiga. Samtidigt är det naturligtvis viktigt att direktivet inte avviker för mycket från liknande reglering i andra straffrättsliga instrument. Det är viktigt att direktivet inte låser medlemsstaterna vid en viss lagteknisk lösning utan ger dem viss frihet vid genomförandet avseende sanktioner och skadestånd.

Anf. 5 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag vill bara ställa en fråga. Jag uppfattade att det statsrådet sa skilde sig en aning från det vi har fått utskickat. Därför vill jag kontrollera om det var en liten förenkling eller om det finns strukna passager i det förslag till regeringens inriktning som vi har fått utskickat.

Anf. 6 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Vet du var det avvek och vad det gäller?

Anf. 7 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Nej, jag försökte bara läsa med och konstaterade att det saknades delar. Det var så jag uppfattade det.

Anf. 8 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Okej. Det blir nämligen lite svårt att undersöka det i så fall. Men såvitt jag vet ska det inte finnas några uppdateringar sedan handlingarna gick ut.

Anf. 9 REBECCA LE MOINE (MP):

Vi tycker att det är positivt att direktivets tillämpningsområde har utökats till fler områden. Nu omfattar det ju också nötkreatur för första gången samt uppfödning av fjäderfä och grisar i större omfattning. Det gäller även produktion av litiumjonbatterier och metall- och mineralutvinning samt viss verksamhet inom textilproduktion. Vi ser alltså positivt på detta.

Men vi menar också att även om revideringen av direktivet innebär förbättringar är förslaget alldeles för försiktigt och begränsat. Förslaget behåller skrivningen om att bara EU:s utsläppshandel får reglera utsläppen av växthusgaser. Men Miljöpartiet vill att industriutsläppsdirektivet ska omfatta även de växthusgaser som omfattas av ETS så att omställningen av industrin påskyndas ytterligare.

Vi noterar även att inga gränsvärden för växthusgasutsläpp har fastställts. När det kommer till luftföroreningarna menar vi att de gränser som sätts ska vara förenliga med WHO:s senaste riktlinjer för luftkvalitet. Detta nämns inte i förslaget. Därför vill vi se tydliga sektorsmål och milstolpar, till exempel för användning av sekundärt material och förnybar energi.

Vi noterar även att viktiga indikatorer för att göra rabattbesluten mer utfalls- och framtidsorienterade saknas.

Anf. 10 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr ordförande och statsrådet! Vi hade en diskussion kring detta i miljö- och jordbruksutskottet i går. Det gällde särskilt en diskussion om antalet djur som regleras. Jag uppfattade då att regeringen var beredd att på mötet peka ut en riktning för detta.

Om man tittar på det svenska lantbruket och hur de svenska lantbrukarna ser på förslaget märker man att det finns en stor oro för att detta ska leda till kraftigt ökade kostnader. LRF talar om hundratals miljoner per år. Vi har en situation i Sverige som innebär att om man har 100 djur gäller anmälningsplikt. Vid 400 djur ska man ha tillstånd. Enligt det liggande förslaget skulle antalet minskas kraftigt, så det skulle inte bli någon förenkling om kommissionens nuvarande förslag gick igenom.

Nu framgår det att regeringen vill att detta ska vara en förenkling, och man talar om betydelsen av att det utformas på rätt sätt. Men en viktig fråga i förhandlingarna och diskussionerna lär vara just antalet djur. Utifrån svenska intressen skulle det inte bli någon förenkling om gränsen sattes under 400 djur.

Jag har inte för avsikt att försöka låsa fast regeringen vid ett särskilt antal, men från Sverigedemokraternas sida vill vi påpeka att vi tycker att det är önskvärt att regeringen vid mötet är beredd att peka ut en riktning och tydligt deklarerar att Sverige vill höja nivån. Det är ju många andra länder som också kommer att ta upp detta.

Vi hörde på miljö- och jordbruksutskottets möte att övergångsregeringen hade varit försiktig just eftersom det inte var en riktig regering. Man hade därför inte kommenterat detta. Men nu har vi en regering på plats, och då är det rimligt att den också tydligt pekar ut riktningen utifrån svenska intressen. Jag skulle vilja ha svar på om regeringen är beredd att justera den svenska ståndpunkten vad gäller detta.

Det skulle också vara intressant att se hur regeringen ser på den delegerade akten vad gäller djurhållande verksamhet. Jag kikade i går på hur man behandlade detta i Finland. Där finns en kritik från den finska regeringen och det finska parlamentet rörande den delegerade akten på området. Därför är min fråga till statsrådet: Hur ser man på detta från svensk sida?

Anf. 11 MALIN BJÖRK (C):

Ordförande och statsrådet! För Centerpartiet är det mycket viktigt och prioriterat att de krav som ställs inom ramen för industriutsläppsdirektivet är rimliga och inte äventyrar livsmedelsförsörjningen och jordbrukets konkurrenskraft.

Därför anser vi att nötkreatur inte bör omfattas av direktivet som ett nytt djurslag. En gräns på 150 djurenheter kommer att innebära stora kostnader för uppemot 2 600 medelstora nötgårdar i Sverige utan någon egentlig klimatvinst. Detta har Jordbruksverket och länsstyrelserna påpekat i sina remissvar. Vi anser att gränsen måste upp till minst dagens nivå om 400 djurenheter.

Därutöver blir allt fler gårdar med mjölkkor och andra nötkreatur i Sverige årligen tillstånds- eller anmälningspliktiga, och redan där ställs höga krav. Det uppstår även en miljömålskonflikt mellan ytterligare miljöskydds krav på djurhållning med nötkreatur och de ekosystemtjänster som betesdrift medför, inte minst för den biologiska mångfalden.

Utöver att reglerna för nötkreatur inte bör införas bör inte gränserna för vilka gris- och fjäderfäanläggningar som inkluderas sänkas eftersom det, precis som i fallet med nötkreatur, försämrar konkurrenskraften för sektorn. Vidare bör inte anläggningar aggregeras och räknas som en enhet så länge inte verksamhetsutövaren vill att de närliggande anläggningarna bedöms ihop.

Centerpartiet anser att det är viktigt att den nya regeringen står upp för den svenska livsmedelsproduktionen och värnar svenskt jordbruks konkurrenskraft. Min fråga är: Hur tar den svenska stånpunkten hänsyn till detta?

Anf. 12 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande och statsrådet! Också jag vill påtala detta med antalet nötkreatur. Det var en diskussion i miljö- och jordbruksutskottet. Jag, och vi från Socialdemokraterna, uppfattade att några exakta nummer eller antal djur inte fanns på bordet, utan att det möjligen blir rörlig materia under mötet. Men ni försäkrade från departementet att Sveriges hållning är att försöka trycka siffran uppåt.

Jag vill från Socialdemokraternas sida försäkra mig om att så är fallet i förhandlingarna om det handlar om antal djur.

Anf. 13 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Jag ska inte upprepa det som redan har sagts. Men Kristdemokraterna är också intresserade av att höra att Sverige i den riktlinjedebatt som kommer att föras kommer att lyfta upp att djurenheter ska hamna på en sådan nivå att vi inte ökar byråkratin utan tvärtom, särskilt för små och medelstora lantbruk.

Anf. 14 REBECKA LE MOINE (MP):

Jag vill då bryta denna enighet. Miljöpartiet ser inte positivt på att höja siffran från 150. Vi tycker inte heller att regeringen ska låsas fast i förhandlingen genom att den siffran specificeras.

Vi vill alltså inte driva på för en höjning. Om det nu skulle bli fallet vill jag anmäla en avvikande stånpunkt.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:
Det verkar mest ha varit synpunkter på de 150 enheterna.

2022/23:8
21 oktober

Anf. 16 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Herr ordförande! Precis som nämnts hade vi en diskussion i miljö- och jordbruksutskottet om gränsen. Vi upplevde att det fanns konsensus kring att inte sätta en hård gräns, på grund av att det också skulle leda till ytterligare administration. Det fanns konsensus kring att ha en riktning där Sverige pressar uppåt men att inte sätta en hård gräns på ett visst antal, eftersom det skulle försvåra även för Sverige.

När det gäller delegerade akter kom också den frågan upp på miljö- och jordbruksutskottets sammanträde. Beskedet vi lämnade är att det ligger i en delegerad akt.

När det gäller Centerpartiets fråga vill jag lämna över ordet.

Anf. 17 Kanslirådet ANNA CEDRUM:

Gränsfrågan har redan diskuterats en hel del i rådsarbetsgruppen för miljö. Det finns ett stort antal länder som vill pressa gränsen uppåt. Det känns alltså ganska givet att det kommer att bli utfallet av förhandlingarna, eftersom det finns väldigt stor konsensus. Det är bara något enstaka land som är emot att höja gränserna.

Även Sverige kan se att det finns rimligheter i fråga om det, för att inte de allra minsta gårdarna ska behöva drabbas av de administrativa kostnader som de här förslagen delvis medför. Men jag vill lägga till att syftet med reglerna är att införa förenklingar för gårdar, eftersom man gör det i ett betydligt mer förenklat system än man har för övriga IED-verksamheter, där också fjäderfän och grisar ingår i dag.

Syftet är alltså att ta fram förenklade driftsregler som är lättare och billigare för gårdarna att leva upp till. Det andra syftet är att stärka konkurrenskraften för gårdarna också inom EU, eftersom det är stor skillnad mellan reglerna för gårdar inom EU. Jag tror att det är ett sätt för kommissionen, som ligger bakom förslaget, att stärka gårdarnas ställning i den klimatkris som har funnits.

Syftet med de regler som kommer att tas fram kommer att vara att det ska vara möjligt att följa reglerna utan att det görs en individuell prövning av varje gård. Det ska alltså inte krävas tillstånd, utan det ska räcka med anmälan. I Sverige har vi anmälan redan vid 100. Gränsen som föreslås inom EU är alltså högre än vår anmälningsgräns men lägre än vår tillståndsgrens. Men man behöver inte ha tillståndskrav på något inom det som föreslås i direktivet.

När det gäller delegerade akter har det varit en diskussion inom EU. Det finns egentligen två typer av akter som kommissionen kan använda sig av när man får delegerad kompetens till sig: genomförandeakt eller delegerad akt. Diskussionen gäller om man ska kunna byta ut den delegerade akten mot en genomförandeakt, som länderna sedan röstar om i rådet. Medlemsländerna får då, tycker de i alla fall, mer inflytande i de frågorna. Däremot har diskussionen också varit att det skulle vara orimligt att använda sig av det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Man pratar om väldigt detaljerade tekniska frågor, och det skulle bli väldigt betungande.

Sverige har också tyckt att det är rimligt att lämna de tekniska detaljerna till de delegerade akterna eller genomförandeakterna. Men vi är öppna när det gäller hur vi ska ställa oss till om det ska vara delegerad akt eller genomförandeakt. Om det fungerar med genomförandeakt, och det är i enlighet med fördraget, kan vi absolut tänka oss det också.

Anf. 18 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Utifrån den information som vi fick nu och det som ändå står i förslaget till regeringens ståndpunkt, det vill säga att ”det är viktigt att storleken på verksamheterna som inkluderas samt kraven blir rimliga för att inte äventyra livsmedelsförsörjningen eller jordbrukets konkurrenskraft”, ställer jag mig bakom det utskickade förslaget till regeringens ståndpunkt.

Anf. 19 ORDFÖRANDE:

Jag förstår. Jag tolkade dock ministerns och medarbetarens svar som att Rebecka egentligen skulle anmäla avvikande ståndpunkt. Jag uppfattade att det var en rörelse uppåt från 150 enheter.

Anf. 20 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Kan du klargöra vad du tolkar som Rebeckas åsikt?

Anf. 21 ORDFÖRANDE:

Det är både det skriftliga och det talade ordet som gäller. Jag uppfattar att det, i det svar som nämnden nu har fått, finns en rörelse uppåt från 150 enheter. Om man går i den riktningen tolkade jag det som att Rebecka vill ha en avvikande ståndpunkt. Det låter på svaren som att hon nog får anmäla en avvikande ståndpunkt, eftersom det verkar finnas en rörelse uppåt från 150 enheter.

Anf. 22 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Då får ordföranden nog uppfatta det som att även jag har en avvikande ståndpunkt, eftersom jag anser att den skrivning som finns i det utskickade förslaget är till fyllest.

Anf. 23 ORDFÖRANDE:

Exakt så uppfattade jag det, även om du inte sa det. Jag uppfattar det alltså som att även Vänsterpartiet i så fall kommer att ha en avvikande uppfattning.

Anf. 24 MALIN BJÖRK (C):

Jag får också anmäla avvikande ståndpunkt från Centerpartiet. Vi menar att nötkreatur ska exkluderas från det här. Jag hör inte att det tas emot. Därför vill jag anmäla det.

Anf. 25 MARTIN KINNUNEN (SD):

Jag uppfattar det som, och ordföranden klargjorde också, att vi här har en justering av den svenska ståndpunkten. Man ska tydliggöra i diskussio-

nera att vi gärna ser en riktning uppåt vad gäller gränsen för antalet djur. Det välkomnar Sverigedemokraterna.

2022/23:8
21 oktober

Till protokollet vill vi också föra att vårt parti i grunden anser samma som vi har tyckt tidigare: att nötkreatur inte bör inkluderas och att hela revideringen av industriutsläppsdirektivet inte är önskvärd. Det delar vi med många av de, i princip samtliga, remissinstanser som på något sätt hör till svenskt näringsliv. De är ganska skeptiska och kritiska. Men vi ser att det inte är en framkomlig väg så som förhandlingarna ser ut i dag.

Det tycks inte heller vara en framkomlig väg att verka för att exkludera nötkreatur. Därför vill vi inte driva på för att låsa fast regeringen vid en knepig position som innebär att man kommer att få svårt att föra Sverige framåt i förhandlingarna. Vi kommer alltså inte att förnya den avvikande ståndpunkt som vi har haft tidigare. Men vi välkomnar såklart justeringen vad gäller antalet djur och att Sverige ska driva på för att höja den nivån.

Vad gäller den delegerade akten var det just det som fördes fram. Finland till exempel har tydligt deklarerat att de gärna ser en genomförandeakt i stället för den delegerade akten. Som jag har förstått det nu har regeringen ännu inte bildat sig en tydlig uppfattning om vad som är att föredra. Men jag uppfattar svaren som att regeringen är öppen för att använda sig av en genomförandeakt i stället för en delegerad akt.

Anf. 26 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Jag tror att Socialdemokraterna har en uppfattning som det finns en majoritet för här. Därför har vi ingen avvikande ståndpunkt. Men vi vill bara försäkra oss om att vi förstår det rätt. Sverige och statsrådet kommer i förhandlingen att driva på för det högre antalet djur. Det är svårt att i dagsläget tala om några siffror, eftersom vi inte vet vad andra medlemsländer har för siffror. Därför blir det bara sifferbingo om vi börjar ge förslag på vad den svenska hållningen ska vara.

Men det är tydligt att det finns en majoritet i nämnden som är för en svensk linje där vi står för ett högre antal nötkreatur.

Anf. 27 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Jag verkar behöva förtydliga. Som jag läste tidigare när jag redogjorde för ärendet finns det en skrivning när det gäller djurhållande verksamheter om att det är viktigt att storleken på de gårdar som inkluderas liksom kraven blir rimliga så att det inte äventyrar livsmedelsförsörjningen eller jordbrukets konkurrenskraft.

Vi menar att en riktning uppåt i antal kan inkluderas i, omfattas av, denna skrivning. Det är det vi menar. Vi anser inte att det är nödvändigt att lägga till ytterligare en skrivning eller en skarpare skrivning. Vi har ansvar för att ta med oss era inspel och föra fram dem på mötet. Det är det som vi avser att göra.

Vi anser alltså att den här formuleringen ger oss möjlighet att peka i en riktning uppåt utan att göra en skarp skrivning, eftersom vi upplever att det skulle försvåra våra möjligheter.

Anf. 28 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Statsrådet! Nu blir jag lite konfunderad. Vi har fått information om att de allra flesta länderna ska ha fört fram att man bör

höja nivån. På vilket sätt skulle det försvåra Sveriges förhandlingsläge att föra fram detta på mötet? Jag uppfattade det som att det på miljö- och jordbruksutskottet i går fanns ett samförstånd mellan de flesta partierna om att det var önskvärt att regeringen skulle föra fram att den här skrivningen också innebär en höjning av antalet djur.

Jag blir lite konfunderad när ministern nu för fram att man inte tänker justera ståndpunkten och inte tänker säga någonting om riktningen. Jag trodde att vi hade tydliggjort detta. Det var också så ordföranden här i nämnden uppfattade det.

Är det korrekt uppfattat att ministern inte är intresserad av att justera ståndpunkten?

Anf. 29 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Socialdemokraterna anser att den tydliga ståndpunkten ska vara att vi bidrar till det högre antalet djur. Vi menar också att det kan justeras här i dag att det är den riktningen vi vill se.

Att vi inte har sifersatt hur många det handlar om beror på att det blir en förhandling med övriga medlemsländer. Men vi ser det inte som att det inte finns rum för en justering där det tydliggörs att den svenska hållningen är att vi ska vara liberalare i det här avseendet.

Anf. 30 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Som jag har uppfattat det – ursäkta, det är tredje dagen på jobbet – gäller det muntliga ordet. Vi hör väldigt tydligt att en majoritet är för en riktning uppåt i antal men att det inte ska regleras i en fast siffra att utgå från under mötet.

Det vi menar är att det ryms inom den här skrivningen. Men om EU-nämnden menar att det ska vara en skarpare skrivning om att gå i en högre riktning och det finns det majoritet för det får vi anpassa oss efter det och skriva en sådan skrivning. Det har jag stor förståelse för. Det vi menar är att när det gäller att peka i en riktning mot en högre siffra ryms i den här skrivningen. Men det är självklart upp till nämnden.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar det från såväl nämndens majoritet, med undantag för Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som ministern och ministrarnas medarbetare att det finns en klar ambition i förhandlingsmandatet att röra sig uppåt. Sedan tycker jag att nämnden har varit väldigt tydlig med att det inte behöver sifersättas. Men budskapet är ganska tydligt: Den svenska linjen ska vara att försöka trycka det uppåt i den mån det går. Det uppfattade jag dessutom att ministern sa.

Anf. 32 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag vill bara vara väldigt tydlig: Det är ju EU-nämnden som ger regeringen mandat för hur man ska förhandla i rådet. Det finns en majoritet i EU-nämnden för att regeringens linje ska vara att man trycker den här siffran uppåt. Vi har dock inte satt en fast siffra, för vi vill inte utsätta regeringen för den typen av sifferbingo.

Vi är ju ett parti som precis har kommit från regeringsställning. Vi vet hur tufft och svårt det är att förhandla, och vi vill ge regeringen en rimlig möjlighet att förhandla detta på EU-nivå. Men det finns en tydlig majoritet för att statsrådet i förhandlingarna ska trycka den här siffran uppåt. Det är detta som en majoritet i EU-nämnden säger, och jag tycker att statsrådet behöver bekräfta att det är detta som regeringen har förstått att man har fått med sig från riksdagen.

Anf. 33 JOAR FORSSELL (L):

Ordförande! Jag uppfattar det egentligen inte som att det finns någon större konflikt här. Det finns möjligen en konflikt mellan majoriteten och, i viss mån, de tre partier som vill anmäla en avvikande ståndpunkt, fast i olika delar.

Jag tycker att det är glasklart från statsrådet och regeringen att det som avses med rimliga krav och att inte äventyra konkurrenskraften är precis det som nämndens majoritet vill. Det är lite en höna av en fjäder i den här diskussionen.

Vi kommer inte att anmäla någon avvikande mening åt endera håll, men jag noterar att partiet som nyss satt i regering kommer att trivas i oppositionsrollen, även om jag inte tror att det politiska utfallet i detta fall kommer att tryckas åt endera håll. Det finns ju en fullständig enighet mellan nämndens majoritet och regeringen.

Jag kan också beklaga att Centerpartiet har velat anmäla den avvikande ståndpunkten om att inkludera nötkreatur. Jag tror att det skulle försvåra för regeringen i arbetet med att få upp antalet djur på det sätt som både regeringen och nämndens majoritet vill. Man får ju ha olika förhandlings-tekniska ingångar om man vill; det vore bara synd om Sveriges jordbrukare om Centerpartiet skulle få igenom sin politik i det här fallet.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Jag tycker nog ändå att det stora oppositionspartiet har varit lite konstruktivt när partiet inte har velat siffersätta; det kan jag tycka är sjyst utifrån ett regeringsperspektiv. Men det är inte jag som ska tolka detta, utan det får statsrådet göra.

Anf. 35 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Låt mig vara extra tydlig. Det jag försökte säga i mitt tidigare anförande var just det som vice ordföranden tog upp, nämligen att jag också ser och hör att det finns majoritet för att peka uppåt när det gäller gränsen. Det tar vi självklart med oss.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Utmärkt! Då tolkar vice ordföranden och ordföranden det hela på exakt samma sätt.

Jag noterar att det finns en avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet och Miljöpartiet om antalet enheter och en avvikande ståndpunkt från Centerpartiet vad gäller nötkreatur. Jag konstaterar att det, med dessa avvikande ståndpunkter, finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

2022/23:8
21 oktober

Detta var alltså det första ärendet både för ministern och för presidiet. Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Förordningen om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för hållbara produkter och om upphävande av direktiv 2009/125/EG. Detta är en riktlinjedebatt.

Anf. 37 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Herr ordförande! Vid rådsmötet kommer en riktlinjedebatt att hållas om förslaget till förordning om ekodesign för hållbara produkter med fokus på hur förslaget kan bidra till den gröna omställningen.

Regeringen välkomnar förslaget och ser det som en viktig del i att nå EU:s miljö- och klimatmål. Rätt genomfört kan förslaget på ett kostnadseffektivt sätt bidra till omställningen till en grön och cirkulär ekonomi där hållbara produkter är normen.

Regeringen anser att det är viktigt att förslaget blir ambitiöst, tydligt och rättssäkert utformat och att det blir förutsägbart för alla aktörer vilka krav som kommer att ställas på produkterna samt hur kommissionen ska ta fram dessa. Det är viktigt att förslagets dubbla målsättning om förbättring av produkters hållbarhet och harmonisering av den inre marknaden hanteras tillsammans för att säkerställa en väl balanserad rättsakt.

Regeringen välkomnar förslaget om produktpass och ser att det är viktigt att dessa säkerställer spårbarhet och ger adekvat information. Ett välfungerande informationsflöde är en förutsättning för en cirkulär ekonomi.

Dessa ståndpunkter, som regeringen har för avsikt att ta upp på miljörådsmötet, är utfallet av den överläggning med miljö- och jordbruksutskottet som ägde rum den 21 juni.

Anf. 38 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag konstaterar att statsrådet talade om en överläggning med miljö- och jordbruksutskottet. Men enligt det protokoll vi har fått fick miljö- och jordbruksutskottet information, och då hade ju inte utskottet möjlighet att vare sig bifalla eller göra ändringar i regeringens föreslagna ståndpunkt.

Det vore bra att få klarhet här. Har det blivit fel i det underlag som vi har fått från kansliet, eller sa statsrådet möjligtvis fel – var det information och inte en överläggning?

Nu när vi är i början av en mandatperiod kanske jag ska upprepa det som har sagts tidigare: Det är alldeles för ofta som utskotten får information om ärenden när det borde ske en överläggning. Så kan det mycket väl vara också i detta fall.

Med det sagt vill jag ta upp några frågor som jag tog upp i utskottet men som jag skulle vilja få svar på även här.

Vi ser att det är viktigt att den harmonisering av produktmärkning för hållbara produkter som kommer att ske inom EU-området inte utformas på ett sådant sätt att den utesluter befintliga och likartade men kanske inte identiska märkningar, eller kanske till och med mer ambitiösa märkningar. Ett exempel är den nordiska svanmärkningen. Vi menar att sådana måste tillåtas att samexistera med nya märkningar. Jag skulle vilja veta hur regeringen ser på detta.

En annan fråga är hur man kommer att se till att kraven på produkter säkerställs så att de mest miljöpåverkande produkterna tas upp först. Till exempel bör elektriska och elektroniska produkter prioriteras.

Min sista fråga är kanske mer ett medskick, eller möjligtvis av avvikande ståndpunkt, beroende på vad statsrådet svarar. Vi menar att ekodesignförordningen bör kompletteras med bestämmelser om att miljö- och klimatmässig hållbarhet ska väga tyngre än fri rörlighet och konkurrensneutralitet vid slutavvägning.

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Jag ser att det hölls en överläggning i miljö- och jordbruksutskottet den 21 juni. Sedan gavs information vid gårdagens miljö- och jordbruksutskottsmöte. Det har alltså skett en överläggning tidigare, om än med den tidigare regeringen och inte den nuvarande. Den nuvarande regeringen har gett information.

Anf. 40 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Vi i Miljöpartiet välkomnar förslaget, men vi anser också att förordningen bör understryka att den syftar just till att bidra till miljömässig och klimatmässig hållbarhet.

Vi tycker att processen för utformning av delegerade akter bör vara rättssäker och särskilt transparent. Inflytande för olika involverade aktörsgrupper i ekodesignforum vid utformningen och utvärderingen av delegerade akter bör både granskas och balanseras för att undvika att de som påverkas av regleringen sänker ambitionerna genom sitt inflytande.

Det viktigaste som vi vill skicka med är att insatser för att förlänga livslängden på textilier ska vara särskilt prioriterade. Vi hoppas att detta är någonting som statsrådet kan ta med sig.

Anf. 41 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Jag vill ta tillfället i akt att göra ett medskick från Socialdemokraterna till statsrådet inför förhandlingarna, eftersom det var information och inte överläggning. Jag skulle vilja påpeka vikten av att hålla fast vid den svenska linjen att driva på för giftfria kretslopp. Detta har varit någonting som har genomsyrat allt arbete på området. Det blir svårt att få till cirkularitet om vi har produkter som till exempel innehåller kemikalier eller produkter som är svåra att återvinna eller separera. Från svensk sida bör man ta med sig detta – att det ska vara giftfritt – i förhandlingarna.

Anf. 42 Kanslirådet ELIN SIMONSSON:

Jag ska försöka att svara på era frågor. Jag börjar med frågan från Vänsterpartiet.

Detta är en position som vi känner till väl och som diskuteras i rådet. Det är inte aktuellt på det här mötet, men det kommer upp i de förhandlingar som sker parallellt. Sverige har positionen att det är viktigt att andra miljömärkningar, till exempel svanen, fortfarande ska få samexistera och för fram detta. Det kan vi informera om.

Hur ser man till att de mest miljöpåverkande produkterna prioriteras? Detta är såklart jätte viktigt för att uppnå syftet, vilket också står i regeringens position. Jag kan peka på artikel 16 i förslaget, som pekar ut hur man ska prioritera, planera och välja ut produktgrupper. Där står det att deras potential för att bidra till att uppnå unionens klimat- och miljömål är det som ska styra vilka produktgrupper man prioriterar. Detta är någonting som vi kan bevaka i förhandlingarna och som finns i förslaget.

Slutligen noterar vi detta med att miljö ska väga tyngst när man gör en slutavvägning av hur man sätter kriterierna. Inte heller detta är någonting som är uppe för diskussion på det rådsmöte som dagens EU-nämnds-sammanträde handlar om, men vi tar med oss denna synpunkt.

Miljöpartiet frågade om syftet med förordningen. Det står uttryckt i det aktuella avsnittet att detta är ett ramverk för att förbättra produkters miljömässiga hållbarhet. Detta är den första meningen i förordningen och alltså det som pekar mot syftet. Det är såklart därför detta förhandlas av miljöministern och tas upp på miljörådet, även om det, som ni är väl medvetna om, också förhandlas på konkurrenskraftsrådet.

Vi noterar ståndpunkten om delegerade akter och att man ska ha rättssäkert inflytande. Även detta är en del av den svenska positionen. Följdlagstiftningen ska, oavsett om det blir delegerade akter eller genomförandeakter, vara rättssäkert utformad och ge adekvat inflytande. Detta är en del av den position som har överlagts tidigare och som står fast. Även om den inte ska diskuteras nu på rådet kan denna position anas i den svenska ståndpunkten. Vi vill att det blir rättssäkert utformat och förutsägbart hur kommissionen ska ta fram dessa akter, som Miljöpartiets ledamot var inne på.

Insatser för att förlänga livslängden för textilier blir en senare fråga. De produktspecifika regleringarna tas fram i ett senare skede i den följdlagstiftning som beslutas. Att förlänga livslängden är ju någonting som är viktigt och som är en del av den svenska ståndpunkten som den är uttryckt i den fakta-PM som är överlagt.

Vi tar med oss detta. Det blir en fråga längre fram när man tittar på just textilier.

Ministern kanske vill svara på Jyttes kommentar om vikten av att hålla fast vid linjen att driva på för giftfria kretslopp. Detta är dock en del av ståndpunkten som den är nu.

Anf. 43 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Jag tänkte främst komplettera kring Ilonas fråga, men Jytte får säga till om hon anser att jag ska förtydliga även när det gäller frågan om det giftfria och livslängden.

När det gäller konkurrenskraften, som Vänsterpartiets Ilona undrade om, anser regeringen att det inte finns någon sådan motsättning utan att en harmonisering tvärtom bidrar till att garantera hållbarhet och därmed till att utveckla en friare rörlighet och därigenom en starkare konkurrenskraft på den inre marknaden i EU. Vi anser alltså inte att det finns en sådan motsättning utan att det här tvärtom är ett sätt att bidra till en friare rörlighet och därigenom en starkare konkurrenskraft på den inre marknaden.

Anf. 44 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar för svaren. Vi menar att det planerade och programmerade åldrandet är ett enormt resursslöseri. Medan vi ändå har möjlighet att prioritera livslängd vill vi gärna att regeringen tar till sig det och ser till att prioritera upp den och att understryka vikten av en förlängd livslängd på produkterna.

Jag undrar om det är någonting som kommer att tas med. Om det inte finns en sådan vilja vill jag lämna en avvikande ståndpunkt.

Anf. 45 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet med medarbetare, för svaret! Jag håller med statsrådet om att det inte behöver finnas en motsättning mellan miljö- och klimatmässig hållbarhet och fri rörlighet och konkurrensneutralitet. Men det kan uppkomma situationer där det finns en sådan motsättning, och då är det viktigt att miljö- och klimatmässig hållbarhet är det som väger tyngst.

Jag kan inte se att det finns någon nackdel med att slå fast att det är så eller att det borde vara så. Sedan får vi som sagt var hoppas att man är så medveten om vikten av miljö- och klimathänsyn att en sådan motsättning aldrig uppkommer.

Om det är så att detta inte kan tas med i den svenska ståndpunkten vill jag lämna en avvikande ståndpunkt.

Anf. 46 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Kanslirådet har här upplyst mig om att den frågan inte kommer att avhandlas under rådsmötet, alltså just huruvida man ska prioritera konkurrenskraften framför miljöperspektivet. Men om det skulle vara så framöver lär vi återkomma till det och söka stöd för en sådan prioritering hos EU-nämnden. Det är vårt svar där. Även om jag skulle kunna ha en avvikande åsikt skulle vi inte vilja lägga till det just här eftersom just den aspekten inte kommer att beröras under det här mötet.

Sedan behöver jag fundera en kort stund.

Anf. 47 ORDFÖRANDE:

Medan ministern funderar kan jag be Ilona att fundera över huruvida svaret från ministern var tillräckligt eller inte och om hon ska lägga fram en avvikande ståndpunkt eller inte.

Anf. 48 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Det blir en liten bedömningsfråga om huruvida man kan tolka in det Rebecka Le Moine och Miljöpartiet framför. Det finns exempelvis formuleringar om livslängd där man kan inkludera inbyggt slitage och liknande bitar. Man skulle självklart kunna understryka det ytterligare om man så skulle vilja, men vi anser att det går att läsa in i förslaget att det finns formuleringar som avser livslängd och de aspekter som hon lyfter att Sverige bör prioritera.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Då får vi se om Miljöpartiet är nöjt med det eller vill ha en avvikande ståndpunkt.

Anf. 50 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande och statsrådet! Vi har läst igenom detta, och vi menar att det finns utrymme att särskilt prioritera och understryka vikten av förlängd livslängd. Jag tänker att detta är något som är okontroversiellt. Vi olika partier har egentligen inte olika ingångar här. Det handlar just om att alltför många produkter och varor designas för att gå sönder tidigare än vad de hade behövt göra. Det är, återigen, ett enormt resursslöseri, och det drabbar konsumenten. Jag tror att det finns en samsyn över partigränserna här. Det jag särskilt vill är att vi betonar hur prioriterat det är med livslängden i ekodesignen.

Anf. 51 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Eftersom vi från Vänsterpartiet menar att ekodesignförordningen bör kompletteras med en sådan bestämmelse kvarstår jag vid min avvikande ståndpunkt. Även om frågan inte beräknas komma upp i dag, utifrån de frågor som rådet förväntas diskutera, kan den komma upp. Det är också en fråga som regeringen skulle kunna driva.

Anf. 52 Klimat- och miljöminister ROMINA

POURMOKHTARI (L):

Jag läser inte av att det finns en majoritet för dessa linjer, men vi kommer självklart att bära med oss de ståndpunkter som har lyfts fram i den förhandling som sker.

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:

Då ställer jag frågan till Rebecka Le Moine från Miljöpartiet: Är du nöjd med detta, eller vill du ha en avvikande ståndpunkt?

Anf. 54 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar för viljan som visas från statsrådet, men jag kommer att stå fast vid en avvikande ståndpunkt. Vi tycker att detta är otroligt viktigt, och vi menar att det finns en möjlighet att just prioritera. Det är inte en ändrad inriktning som vi ber om. Det är inte en höjning eller minskning av antal djur, till exempel. Vi menar att det är mycket enklare att understryka prioriteringen av livslängden. En enkel mening eller ett enkelt ord, till och med, hade varit tillräckligt. Men om det inte finns utrymme för det står vi fast vid en avvikande ståndpunkt.

Anf. 55 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Jag vill bara säga att jag tycker att det vore olyckligt om det behöver bli så, för jag tycker ändå att argumentationen är rimlig. Jag tror att det finns en konsensus om att livslängden behöver prioriteras. Därför hoppas jag att statsrådet tar med sig detta väldigt tydligt, så att det blir en stark fråga från Sveriges sida.

Anf. 56 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Jag delar den mening som Jytte Guteland lyfter, att det finns en tydlig prioritering från regeringen kring att framhålla vikten av livslängden även när det gäller textilier. Är det så att man ytterligare vill lyfta detta och stärka den ståndpunkten är det självklart ett alternativ, men jag anser att det verkligen finns utrymme för en sådan hållning även inom de ståndpunkter som finns.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Nu tänkte jag försöka sammanfatta. Jag uppfattar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning och att det blir en avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet. Blir det en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet?

Anf. 58 REBECKA LE MOINE (MP):

Jag är tacksam över att Socialdemokraterna tycker att detta är viktigt, och jag tackar återigen statsrådet för den yttrade viljan. Men vi är inte nöjda förrän det blir en ändring. Vi tycker inte att det som står på papperet nu är tillräckligt. Vi menar att en enkel mening, en enkel understrykning, om hur prioriterat det är med livslängden är nödvändig i det läge som vi har.

Vi har alltså en möjlighet att från Sveriges sida driva på för detta med livslängden. Och det är, som sagt, något som många konsumenter skulle uppskatta. Många människor skulle gynnas i sin vardag. De som inte gynnas är de som tjänar väldigt mycket pengar på att använda fyra planeter när vi har en. Det handlar om att motarbeta resursslöseri.

Finns det andra i rummet, från andra partier, som håller med om detta, som inte borde vara kontroversiellt, tycker jag att det vore ett bra tillfälle att yttra sig om det.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Jag tror inte att vi kommer mycket längre.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med avvikande ståndpunkter från Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Då går vi vidare till icke lagstiftande verksamhet och dagordningspunkt 5, Slutsatser om förberedelserna inför den 27:e partskonferensen (COP 27) för FN:s ramkonvention om klimatförändringar (Sharm el-Sheikh, Egypten, den 6–18 november 2022).

Anf. 60 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Herr ordförande! På miljørådet ska EU anta sitt övergripande mandat inför FN:s klimatförhandlingssession i november, COP 27. Mandatet fastställs precis som tidigare år genom rådsslutsatser.

Regeringen kan på rådmötet ställa sig bakom ett antagande av de föreslagna rådsslutsatserna då de tillgodoser de svenska prioriteringarna.

Regeringen har i förhandlingarna om rådsslutsatserna bland annat fått gehör för att tydligare integrera 1,5-gradersmålet i de internationella förhandlingarna och för tydliga hänvisningar till den senaste vetenskapen.

Regeringen har också verkat för och fått gehör för referenser till ett jämställdhets-, ungdoms- och urfolksperspektiv i slutsatserna, vikten av en rättvis omställning, att alla parter behöver förbinda sig till nya och ambitiösa klimatåtaganden, så kallade NDC:er, och långsiktiga klimatstrategier i linje med den senaste vetenskapen. Regeringen har också fått gehör för referenser till koldioxidprissättning och att alla länder, särskilt länder med stora utsläpp, behöver vidta stärkta kort- och långsiktiga åtgärder i syfte att öka sin ambitionsnivå. Regeringen har därutöver verkat och fått gehör för budskap om de samhälleliga och ekonomiska fördelarna med att vidta utsläppsminskande och klimatanpassade åtgärder, liksom en uppmaning till alla länder att följa upp de rekommendationer som togs fram vid Stockholm + 50-konferensen.

Inför förhandlingen på miljörådet återstår det dock en särskild fråga att komma överens om – på vilket sätt EU ska svara mot utfallet från COP 26 förra året, där alla länder uppmanades att uppdatera sitt klimatåtagande – det som kallas NDC. För svensk del är det än mer centralt att fortsatt betona brådskan och möjligheterna i omställningen – brådskan baserat på IPCC:s rapporter och möjligheterna i termer av vad omställningen kan ge i form av nya jobb och tillväxt. Därför kan vi ställa oss bakom förslaget att uppdatera EU:s NDC när förhandlingarna om rättsakterna inom Fit for 55 är avklarade.

Anf. 61 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Vi från Socialdemokraternas sida vill försäkra oss om, och se till, att det från EU-nämndens sida finns ett medskick inför de här förhandlingarna. Det gäller den svenska ståndpunkten om att prioritera klimatarbetet som ambitiöst och att det blir väldigt tydligt i dessa förhandlingar. Det gäller också det som statsrådet tog upp om NDC:er – att den svenska hållningen är att driva på för att dessa ska bli ambitiösare och revideras så att vi har en möjlighet att uppnå 1,5-gradersmålet.

Vi från Socialdemokraternas sida vill också ta upp de 100 miljarder US-dollar som ska gå till utvecklingsländer enligt överenskommelse från den industrialiserade världen men som ännu inte har betalats ut till fullo. Vi tror att det är en blockerande faktor och en negativ faktor i klimatförhandlingarna. Många länder kan peka på det bristande löftet. Det var något som också förstärktes under pandemin, då det också fanns löften som inte infriades, till dessa länders besvikelse.

Detta blockerar i mångt och mycket diskussionen om NDC:er. Därför är det väldigt viktigt att Sverige är pådrivande så att löftet om de 100 miljarder US-dollar blir verklighet.

Vi förstod i miljö- och jordbruksutskottet av statssekreteraren att Sveriges hållning är att man ska få bort svaga skrivningar om att fasa ned kolkraft. Det ska i stället från regeringens sida vara tydligt att vi vill fasa ut densamma. Vi håller oss alltså till det tidigare språkbruket och går tillbaka till någonting som är mer rimligt och ambitiöst.

Vi vill också påpeka vikten av att stå upp för att få ned metanutsläppen i enlighet med den överenskommelse som Sverige signerade vid det förra klimattoppmötet, eftersom detta är en väldigt potent lösning i klimatkrisen. Eftersom detta är gaser som man kan hantera i snabbare cykler än koldioxid är det väldigt viktigt att det sker en efterlevnad här.

Jag skulle ännu en gång, så att det blir ett tydligt medskick, vilja framföra från oss att det är viktigt med jämställdhetsarbetet i klimatförhandlingarna. Representation är något som Sverige historiskt har stått upp för – att vi har en jämställd representation i förhandlingsarbetet. Vi fick besked i miljö- och jordbruksutskottet om att det är något som Sverige prioriterar. Jag hoppas att det blir tydligt också i EU-nämnden, eftersom det på något sätt är den sista instansen där vi kan ge ett medskick till förhandlingarna.

Anf. 62 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för dragningen! Jag kan instämma i alla de medskick som Socialdemokraterna gjorde. Det är viktigt att Sverige och EU inför COP 27 visar ett starkt ledarskap när det gäller klimaträttvisa och jämställdhet i arbetet för att nå målen i Parisavtalet. Det är väldigt positivt att den förra regeringen fick igenom jämställdhets-, ungdoms- och urfolksperspektiv i slutsatserna, liksom vikten av en rättvis omställning och att alla parter behöver förbinda sig till nya ambitiösa klimatåtaganden med mera, som statsrådet också gick igenom.

Men från Vänsterpartiets sida känner vi att det behövs mer. Ska EU kunna visa ett starkt ledarskap måste EU också skärpa sina egna mål. Målen är till exempel inte tillräckliga för att vi ska kunna nå klimatneutralitet till 2050. Målet om minskade utsläpp med 55 procent till 2030 måste höjas till minst 70 procent, och arbetet med att nå målet måste vara kraftfullare.

EU måste också ta beslut om att inte investera i klimatskadlig verksamhet. Sverige borde också driva på för att patent- och immaterialrättslig lagstiftning ändras så att modern och verkningsfull teknik på miljö- och klimatområdet förs över till utvecklingsländerna, utan kostnad för dem.

Sverige måste också driva på för ambitiösare klimatpolitik i alla tänkbara sammanhang, inom både EU och FN. Det handlar till exempel om större utsläppsminskningar på hemmaplan, tekniköverföring, ny och additionell klimatfinansiering, kapacitetsbyggande och konkreta åtgärder för klimatanpassning, för att nämna några delar.

Anf. 63 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag vill instämma i det som både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har lyft före mig. Vi i Miljöpartiet är djupt kritiska till att det inte sägs ett ord om betydelsen av att samtidigt som vi minskar utsläppen av växthusgaser också jobba med att tillgodose de behov som våra ekosystem har i dag. Vi har flera parallella kriser, och de planetära gränserna är överskridna på flera sätt. Läget är väldigt kritiskt också när det gäller artdöden och förlusten av biologisk mångfald. Därför anser vi att regeringen ska driva på för naturbaserade klimatlösningar och få en mer central roll i det internationella klimatarbetet framgent.

Vi vänder oss också emot formuleringen om att fasa ut ineffektiva fossilsubventioner. Vi menar att alla fossilsubventioner måste bort, och vi anser att vi bör betona att det är oroväckande att det nu saknas en definition av vad en ineffektiv subvention av fossila bränslen är. Vi menar att detta äventyrar åtagandets trovärdighet. Vi menar att vi måste fasa ut alla fossilsubventioner så snart som möjligt, men allra senast 2025.

Det tredje jag vill lyfta är att vi vill betona klimaträttvisan och lyfta behovet av finansiering med minst 100 miljarder dollar. Jag säger ”minst” för att vi också måste kompensera för att målet inte uppnåtts under 2020, 2021 eller 2022.

Anf. 64 Kanslirådet CHRISTOFFER NELSON:

Jag är biträdande chefsförhandlare för Sverige i FN:s klimatförhandlingar. Vi redogjorde en del för frågorna från Socialdemokraterna i MJU i går; det är såklart viktiga frågor för Sverige också i förhandlingsarbetet under COP 27.

När det gäller metan påbörjas också ett arbete med metanutsläpp inom EU, som antagligen kommer att diskuteras vidare.

Som vi också redogjorde för i går är detta med att fasa ned och fasa ut kolkraft en fråga där vi ska trycka på och något som också Tyskland har fört fram som ett förslag.

Jämställt deltagande jobbar Sverige väldigt aktivt med, bland annat genom vår finansiering till klimatkommissionen, där vi ställer vissa krav på att finansieringen också ska gå till jämställt deltagande.

När det gäller IPR är det en fråga som historiskt sett har varit stor för två specifika länder, Indien och Brasilien. Frågan är inte lika stor längre. Däremot antog man under COP 24 i Katowice 2018, om jag minns rätt, ett teknikramverk för att man skulle kunna stötta utvecklingsländer i att stärka innovation, genomförande, styrmedel och kapacitetsutveckling. Sverige sitter med i kommittén för detta arbete, genom Energimyndigheten. Vi har också sedan tidigare en avstämd position i riksdagen när det gäller IPR: Det ska inte ses som ett hinder för tekniköverföring utan snarare som en förutsättning för ökad teknikutveckling, tekniköverföring och spridning.

Naturbaserade lösningar är också en fråga som såklart går väldigt mycket hand i hand med klimatförhandlingarna, inte minst vid det kommande mötet inom ramen för CBD, konventionen om biologisk mångfald. Egypten har ett väldigt stort fokus på just naturbaserade lösningar och biologisk mångfald och kopplingen mellan de tre Riokonventionerna. Det finns ett antal initiativ som kommer att lanseras av Egypten kopplat till detta. Jag tror att det ska finnas skrivningar om naturbaserade lösningar i underlaget, men jag ber om ursäkt om jag har sett fel.

Anf. 65 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN:

Låt mig först försöka svara på Jyttes frågeställning om huruvida vi ska driva på för ett ambitiöst arbete. Det är absolut regeringens linje att vi ska ha ett ambitiöst avtal och ett ambitiöst klimatarbete – det kommer vi att driva på för.

Samma sak gäller NDC, ländernas åtaganden. Även där är regeringens inriktning att de måste vara tillräckligt ambitiösa för att vi ska kunna gå framåt och nå målen.

De 100 miljarderna dollar är beslutade sedan tidigare, vid COP-möten, och regeringen anser att länderna bör uppfylla sina löften.

Vänsterpartiet pratade om skärpta mål. Vi pratade om samma sak i miljö- och jordbruksutskottet i går. Då gjorde jag tolkningen att det handlade om EU:s klimatmål. Regeringens uppfattning är att det inte är rätt steg i processen att ifrågasätta den överenskommelse som ändå har nåtts, där Sverige drev en hårdare linje men vi nådde enighet om

55 procent till 2030, som en del av målet, och nettonoll till 2050. Regeringen anser att fokus nu ska ligga på att uppnå det vi har lyckats enas om snarare än att gå tillbaka i processen och försöka hitta nya mål.

Vad gäller naturbaserade klimatlösningar har regeringen absolut ingenting emot dem men ser inte heller någon motsättning i förhållande till tekniska lösningar. Regeringen har varit tydlig med att man gärna vill se ökade satsningar på bio-CCS för att få tillbaka koldioxid från atmosfären och också på alla former av fossilfri energiproduktion, där regeringen anser att det finns ett utrymme för att göra ytterligare tekniska satsningar som inte står i motsats till de naturbaserade.

Anf. 66 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Välkommen till EU-nämnden, klimat- och miljöministern med statssekreterare – trevligt att ha er här!

Jag vill följa upp lite utifrån det som Jytte Guteland för Socialdemokraternas räkning beskrev som viktiga medskick och synpunkter när det gäller klimatarbetet på EU-nivå. Anledningen till att vi ändå tycker att det är viktigt att här i EU-nämnden få med detta i det som sägs är det faktum att det när det gäller rådsslutsatserna inför denna mycket viktiga förhandling på EU-nivå inför klimattoppmötet COP 27 inte har skett någon överläggning i miljö- och jordbruksutskottet. Det var en information som gavs till utskottet. Jag vill ändå framföra att det är viktigt och ett ansvar, både för regeringen och för utskottet, att se till att vi sakgranskar i utskotten för att sedan kunna ge mandatet härifrån EU-nämnden. Därför tycker vi att det är viktigt att Socialdemokraterna får föra fram det som är våra viktiga prioriteringar, vilket Jytte Guteland gjorde alldeles utmärkt. Jag vill också tacka statssekreteraren för svaren på en del av frågorna.

Med detta sagt – vi är ett tidigare regeringsparti, och vi vet hur svårt det är att förhandla. Vi vill inte binda upp oss i sifferbingo eller bingo om exakta ordalydelser med den här regeringen. Klimatet och klimatomställningen och att vi får bra beslut på plats är så mycket viktigare.

Med detta sagt är förväntan för Socialdemokraternas del – och jag tror att fler partier runt bordet i EU-nämnden kan ställa upp på detta – när det gäller den svenska linjen och den svenska ståndpunkten, som här finns redovisad, är att vi snarare ser den som ett golv. Statsrådet och regeringen får gärna överträffa den svenska linjen i förhandlingarna på EU-nivå, för Sverige måste ta ansvaret att driva på EU i en fortsatt ambitiös, rättvis klimatomställning och vidare se till att EU har en tillräckligt ambitiös inställning när man sedan kommer till klimattoppmötet COP 27.

En tydlig förväntan från Socialdemokraterna när det gäller den svenska linjen och den svenska ståndpunkten är alltså att vi ser detta som ett golv. Statsrådet och regeringen får gärna överträffa den svenska linjen och den svenska ståndpunkten i förhandlingarna på EU-nivå, för det behöver klimatet och klimatomställningen. Och jag tror som sagt att detta skulle kunna vara något som fler partier runt det här bordet skulle kunna ställa sig bakom.

Anf. 67 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet med medarbetare, för svaren på frågorna! Jag kan nog instämma i Socialdemokraternas påpekande om att den svenska ståndpunkten verkligen bör vara ett golv och inte ett tak.

Jag vill också nämna lite av det som jag själv tog upp, till exempel att EU bör skärpa sina mål. Skälet till att jag tar upp detta är att om EU ska kunna vara ledande i klimatomställningen, vilket ju är en ambition, måste också EU:s klimatmål vara så starka att man verkligen klarar av att leva upp till Parisavtalet – och så är det inte i dag. Det är alldeles för svaga mål. Därför står jag fast vid det jag har sagt och anmäler en avvikande ståndpunkt.

Jag tog också upp att man måste ta beslut om att inte investera i klimat-skadlig verksamhet. Detta uppfattar jag egentligen som detsamma som det Rebecka Le Moine sa om investeringar i fossil verksamhet. Det är ju klimatskadligt, så jag tror att vi har samma ståndpunkt där.

Anf. 68 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack till statsrådet och statssekreteraren för redogörelser! Jag instämmer också i det som Socialdemokraterna nämnde, att detta måste ses som ett golv inför förhandlingen.

Jag vet inte om jag fick tydligt besked om att vi måste driva på för att fasa ut alla fossilsubventioner, oavsett om de räknas som effektiva eller ineffektiva. De måste bort så snart som möjligt, men senast 2025.

Angående naturbaserade klimatlösningar håller jag inte alls med om det som statsrådet sa, att det inte finns någon motsättning. Så är det alltid när man måste prioritera något, och det vi har sett historiskt är att mindre än 1 procent av investeringar och satsningar görs i de naturbaserade klimatlösningarna jämfört med de tekniska såsom bio-CCS.

Bio-CCS gynnar inte på något sätt den biologiska mångfalden. Naturbaserade lösningar kan göra det. Det handlar om att återväta våtmarker. Det är en åtgärd som bara i Sverige skulle kunna ha en bättre inverkan på klimatet än att stoppa all bilism, vilket säger något om vad som är lättast och mest effektiv klimatpolitik, samtidigt som det skulle avsevärt gynna den biologiska mångfalden.

Som nämndes finns det många skärningspunkter och olika synergier mellan COP 27 och COP 15. Just naturbaserade lösningar är ett sätt att hitta en vinn-vinnsituation i dessa parallella kriser.

Utifrån det jag hört vill jag lämna en avvikande ståndpunkt.

Anf. 69 MALIN BJÖRK (C):

Ordförande! Tack så mycket, statsrådet med medarbetare, för föredragningen!

Jag instämmer i vad Socialdemokraterna tidigare har sagt. Vi ser också denna ståndpunkt som ett golv att förhandla utifrån. Vi ska självklart vara ambitiösa i vårt miljöarbete och driva på inom EU för en hög ambitionsnivå.

Jag vänder mig också mot en skrivning avseende vikten av att fasa ut de fossila subventionerna. Det är inte bara de ineffektiva som ska prioriteras utan alla fossila subventioner. Vad gäller den skrivningen vill jag också anmäla en avvikande ståndpunkt.

Anf. 70 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag insåg att jag kanske inte var tillräckligt tydlig. Jag var lite oklar i min avvikande ståndpunkt. Jag pratade om investeringar i klimatskadlig verksamhet, men jag ansluter mig också till den avvikande ståndpunkten att vi ska avsluta alla fossila subventioner.

Anf. 71 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Låt mig börja med Socialdemokraternas och vice ordförandens inlägg. Självklart kommer vi att bedriva en ambitiös klimatpolitik, sikta högt och göra så gott vi kan. Det ska inte råda några oklarheter kring det. Vi kommer att göra vårt allra bästa.

Angående det Ilona och Vänsterpartiet anförde ser jag att om det är så att vi har satt upp mål som medlemsländerna har svårt att uppnå är kanske inte lösningen att riva upp de målen och sätta ännu svårare mål. Jag tror inte att det kommer att ta oss längre framåt i klimatfrågan.

Angående det Miljöpartiet har anført kan vi självklart ha en diskussion om frågorna om våtmarker, men det är inget som avhandlas på COP 27. Däremot får det självklart miljömässiga konsekvenser om vi inte lyckas uppnå våra klimatmål. Det får konsekvenser för den biologiska mångfalden och artrikedomen.

Den här regeringen anser att carbon capture är en del i tekniker som kan lyfta oss framåt i klimatfrågan och att det därmed får positiva miljökonsekvenser för den biologiska mångfalden och för att motverka artdöden, som också är ett stort problem. Vi anser att det är av vikt att lyfta fram även de tekniska lösningarna som står framför oss om vi ska uppnå de högt ställda klimatmål vi har satt.

Angående Centerpartiets inlägg förstår jag också att ordet ”ineffektiva” skaver något. Fossila subventioner i allmänhet är något man vill undvika; det kan även regeringen bekräfta. Dock finns det en komplexitet i den här frågan. Det finns ju många jordbrukare som drabbas av att det inte finns subventioner för det fossila. Det vet jag är en åsikt som Centerpartiet gärna har drivit i EU-parlamentet. Men det är fint att man här i EU-nämnden delar den ståndpunkt som kanske andra här i rummet också vill lyfta fram, alltså vikten av att fasa ut det fossila.

Har statssekreteraren något att tillägga?

Anf. 72 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN:

Jag tänkte bara återigen förtydliga det här med naturbaserade lösningar.

Den här regeringen ser ingen som helst konflikt mellan att vidta olika åtgärder som alla ger klimatnytta. Att återväta våtmarker är en satsning som pågår. Den här regeringen ser positivt på det. Det finns en lång rad andra saker man kan tänka sig som binder in kol i skog och mark som också är intressanta och som den här regeringen arbetar med. Det står inte på något sätt i konflikt med tekniska lösningar. Vi menar att man kommer längre om man gör lite av allt.

Det är tyvärr ganska få klimatåtgärder som ger det alexanderhugg som skulle behövas för att lösa hela problemet. Det finns egentligen ingen sådan, utan det handlar om en palett av åtgärder. Och ju fler verktyg vi har i vår verktygslåda, desto större är sannolikheten att vi åstadkommer det vi

tar oss an utan för stora konsekvenser för mänskligheten och de andra arterna.

Det finns alltså ingen konflikt, och vi stänger inga dörrar för någon naturbaserad lösning.

2022/23:8
21 oktober

Anf. 73 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag hoppas, och jag hör också, att statsrådet noterar att det finns en hög förväntan på ambitiösa resultat och att Sverige driver på i EU-förhandlingarna för ett ledarskap när det gäller klimatomställningen för EU och vidare till klimattoppmötet COP 27. Det har både Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centern kvitterat på här, och statsrådet svarade också att det är statsrådets ambition.

Förväntningarna på den svenska linjen är som sagt att det här är ett golv som gärna får överträffas. Men vi socialdemokrater vill vara en konstruktiv opposition. Om det kommer att skilja sig i sak kommer regeringen att märka det. Det kanske regeringen också gjorde i ett tidigare ärende här. Men i det här fallet kommer vi inte att lämna någon formell avvikande mening, utan vi känner att medskicken har noterats här. De skrivs ju också ned och dokumenteras, liksom svaret från statsrådet om regeringens ambitioner att leverera mycket ambitiösa resultat och vad förväntningarna är inte minst från Socialdemokraterna.

Så tänker vi hantera detta, för det är viktigare att Sverige ser till att vi får ett riktigt bra resultat i EU-förhandlingarna och vidare på klimattoppmötet än att vi bedriver en opposition bara för opponerandets skull.

Anf. 74 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar att det finns konstruktiva medskick från fyra partier. Utöver det finns det formella avvikande ståndpunkter när det gäller de fossila målen. Det är gemensamt för Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet. Utöver det finns det andra avvikande ståndpunkter från Miljöpartiet respektive Vänsterpartiet. Så har jag uppfattat detta. Det innebär ju att det finns en klar uppslutning bakom regeringen.

Därmed konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt men med avvikande ståndpunkter i olika delar från Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet.

Då har vi kommit till dagordningspunkt 6, Slutsatser om konventionen om biologisk mångfald, mångfaldskonventionen (Montreal, Kanada, den 7–19 december 2022), med underpunkterna 6 a, Förberedelser inför COP 15 för mångfaldskonventionen, 6 b, Förberedelser inför COP-MOP 10 i dess egenskap av möte mellan parterna i Cartagenaprotokollet om biosäkerhet samt 6 c, Förberedelser inför COP-MOP 4 i dess egenskap av möte mellan parterna i Nagoyaprotokollet om tillträde samt fördelning av nytta. Det är ett beslutsärende.

Anf. 75 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Herr ordförande! På rådsmötet ska ministrarna anta rådsslutsatser med EU:s förhandlingsmandat till det 15:e partsmötet inom konventionen om biologisk mångfald, CBD.

Det finns inga utestående frågor i slutsatserna att förhandla i miljørådet. De antas med konsensus, och alla EU:s medlemsstater har signalerat att de ställer sig bakom antagandet.

Förlusten av arvs massa, arter och livsmiljöer är ett allvarligt hot mot stabiliteten i de ekosystem som är grunden för vårt samhälles överlevnad och för mänsklig välfärd. Nya globala mål behövs för att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald och säkra ekosystemtjänster i ett förändrat klimat. EU och dess medlemsländer har en avgörande roll för att sätta de målen.

Regeringen ställer sig därför bakom rådsslutsatserna inför FN-mötet i december, där ett globalt ramverk för biologisk mångfald kommer att beslutas. Regeringen välkomnar att slutsatserna innehåller mätbara mål. Precis som övriga medlemsstater vill regeringen se ett starkt genomförande av det nya ramverket, där uppföljningen är central för att kunna mäta parter och andras aktörers framgångar.

Anf. 76 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag vill inte göra något annat än att instämma i statsrådets här redovisade ståndpunkt. Men jag vill lägga till att det här precis som på förra punkten är otroligt viktigt att det inte blir någon sänkning av ambitionerna utan att det är det här som går igenom.

Anf. 77 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Liksom på föregående punkt anser vi att det här ska ses som ett golv för förhandlingen. Vi hoppas att vi kan ha åtminstone lika ambitiösa målsättningar vad gäller biologisk mångfald som klimat. Det finns några frågor som vi har identifierat som väldigt viktiga.

När vi pratar om biologisk mångfald är vi ofta överens, men knäckfrågan är finansieringen. Vi vill lägga extra stor betoning på vikten av att sådana flöden säkerställs i ramverkets punkter men också senare implementeras. Det behöver finnas en plan för detta. Vi skulle behöva minst en fördubbling av det offentliga finansiella stödet tillsammans med konventionens egna finansieringsmekanismer för att kunna säkra att låginkomstländer kommer att ha möjlighet att leva upp till konventionen.

Det här är inte den första konventionen utan en uppdatering, och utvärderingen av den förra konventionen för biologisk mångfald visar att nästan inga länder kunde uppnå de högt satta målen därför att det saknas finansiering. Det är därför nödvändigt att det upprättas nationella finansiella planer för genomförandet av det kommande ramverket.

Jag vill också lyfta fram och uppmärksamma miljöförsvarens viktiga roll och att ramverket innehåller ett särskilt mål för skydd av miljöförsvare. Det finns ju människor som offrar sina liv för att försvara den lokala miljön, som är viktig för hela deras community.

Det är också viktigt att urfolks och lokalsamhällets rätt till mark, territorium och naturresurser samt deras traditionella kunskap och förvaltningsmetoder tydligt erkänns och respekteras. Detta tycker vi ska framgå tydligt i ramverket.

I frågan om genetiska resurser är det viktigt att nyttan av dessa fördelas rättvist och inte hamnar hos stora multinationella företags patent.

Det finns en mängd subventioner även vad gäller biologisk mångfald som leder till utarmning av ekosystem. Det är av yttersta vikt att dessa avskaffas. Vi skulle behöva mobilisera ekonomiska styrmedel för att främja och inte undergräva resiliens, starka ekosystem och klimatanpassning. Det tycker vi också ska framgå tydligt i ramverket.

Sedan önskar vi se en plattform för dialog och kunskapsutbyte från lokal till internationell nivå, vilket har varit på tal tidigare i processen. Vi skulle vilja att detta säkerställs och inrättas om det inte redan finns en vilja från regeringen. Vi vill också att unga människors, kvinnors och lokalsamhällets meningsfulla deltagande i processer som har bäring på deras mark eller livsuppehälle ska säkras.

Fotavtrycken nämns också. Vi vill att de halveras till 2030 och inte, som nu är föreslaget, till 2050. Utan ett siffersett mål till 2030 kommer det också att bli väldigt svårt, kanske till och med omöjligt, att mäta hur målet uppnås.

Det var mina medskick.

Anf. 78 ORDFÖRANDEN:

Då får ministern hantera medskicken.

Anf. 79 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):

Jag vill bara kort lyfta fram det jag nämnde i mitt tidigare anförande – att alla EU:s medlemsstater har signalerat att de ställer sig bakom antagandet. Därför utgår vi från att det inte kommer att ske någon förhandling.

Anf. 80 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag kanske är lite okunnig om processen, men detta är frågor som vi tycker är väldigt viktiga, och vi vill att Sverige ska driva på just när det gäller resursmobilisering, att ta bort subventioner som faktiskt utarmar den biologiska mångfalden, att stärka och lyfta fram miljöförsvarens viktiga roll och att ha en plattform. Om detta inte kan tillgodoses vill vi anmäla en avvikande ståndpunkt.

Anf. 81 ORDFÖRANDEN:

Det är nog klokast, i och med att ministern säger att detta inte ska bli föremål för någon förhandling. Då är det väl bättre att Miljöpartiet markerar med en avvikande ståndpunkt.

Anf. 82 REBECKA LE MOINE (MP):

Då gör vi så.

Anf. 83 ORDFÖRANDEN:

Och Vänsterpartiet har alltså ingen avvikande ståndpunkt? Tack, då har jag fattat rätt.

Då tolkar jag detta som att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt, med en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet.

Då vandrar vi vidare till dagordningspunkt 7, Övriga frågor, a) Rapporter om viktiga internationella möten under senare tid. Det handlar

om den nionde ministerkonferensen Miljö för Europa i Nicosia, Cypern, den 5–7 oktober 2022, det nionde mötet inom ramen för den mellanstatliga vetenskapspolitiska plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services i Bonn, Tyskland, den 3–9 juli 2022 och det femte extra mötet mellan parterna i Montrealprotokollet i Bangkok, Thailand, den 16 juli 2022.

Vill statsrådet säga något på denna punkt?

Anf. 84 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):
Nej.

Anf. 85 ORDFÖRANDEN:

Då går vi vidare till dagordningspunkt 7 b) Aktuella lagstiftningsförslag. Det är direktivet som ersätter direktiv 2008/99/EG om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser. Sedan har vi dagordningspunkt 7 c) om konferensen om utformning av klimatrezilienta landskap i Prag, Tjeckien, den 13–14 september 2022.

Vill statsrådet säga något?

Anf. 86 Klimat- och miljöminister ROMINA
POURMOKHTARI (L):
Inte heller här har vi några kommentarer.

Anf. 87 ORDFÖRANDEN:

Med detta har vi kommit till den punkt i programmet då vi tackar varandra för aktivt deltagande och viktiga synpunkter. Tack till statsrådet Romina Pourmokhtari med medarbetare! Man får nog säga att ni är välkomna åter.

Anf. 88 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar statsrådet Ebba Busch med medarbetare varmt välkomna till EU-nämnden.

Då börjar vi med återrapport från möte i rådet i den 30 september 2022 och återrapport från informellt möte i rådet den 12 oktober 2022.

Anf. 89 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr ordförande! Vi börjar med återrapporterna. Nämnden har tagit emot skriftliga rapporter från det extrainsatta rådsmötet den 30 september och det informella energiministermötet den 12 oktober. Vid båda dessa möten representerades Sverige av dåvarande energi- och digitaliseringsminister Khashayar Farmanbar, men om ni har frågor svarar jag gärna på dem.

Anf. 90 ORDFÖRANDEN:

Då går vi in på information och samråd inför mötet den 25 oktober 2022. Vi är på dagordningspunkt 3, Översynen av direktivet om byggnaders energiprestanda, omarbetning.

Anf. 91 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Vid ministermötet väntas rådet anta en allmän riktlinje om förslaget till revidering av direktivet om byggnaders energiprestanda. Syftet med direktivet är att förbättra byggnaders energiprestanda och minska utsläppen från byggnader.

Kommissionen har bland annat föreslagit krav på att förbättra energiprestanda vid nybyggnation och i det befintliga byggnadsbeståndet. Kommissionen har också föreslagit krav om installation av solenergianläggningar och laddinfrastruktur.

Nu kommer jag till förslaget till svensk ståndpunkt. Regeringen välkomnar översynen av direktivet och ambitionen att förbättra byggnaders energiprestanda och uppnå nollemission från byggnader till 2050. Regeringen anser att regelverket bör ge flexibilitet för medlemsstaterna och ta hänsyn till skilda nationella förutsättningar vad gäller energisystem, byggnadsbestånd och andra lokala förutsättningar.

Regeringen anser att renoveringar ska genomföras där det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart och att medlemsstaterna ska ha ökad möjlighet att själva välja vilka byggnader som ska renoveras. Vidare anser regeringen att bestämmelser i direktivet, inklusive utformningen av definitionen av nollemissionsbyggnad och kraven på solenergiinstallationer, ska bidra till teknikneutrala val av hållbara och fossilfria energislag samt låga administrativa kostnader.

Regeringen stöder ordförandeskapets ambition att nå en allmän riktlinje.

Anf. 92 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Vi anser att flexibiliteten för att respektera medlemsstaternas nationella förutsättningar måste balanseras med ambitiösa krav för att säkerställa ökad energieffektivisering i byggnader i EU. Det är en nyckel för att minska vårt fossila energiberoende, nå våra klimatmål och förbättra medborgarnas villkor.

Jag vill också påpeka vikten av att i direktivet säkra medborgarnas rätt att ladda och anser att denna rätt bör förstärkas, särskilt när det gäller existerande byggnader.

Anf. 93 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag vill bara tacka för den svenska ståndpunkten. Socialdemokraterna har inget att invända mot den, och jag kan bara konstatera att det är skönt att det nu verkar vara fler partier som också ställer upp bakom ståndpunkten.

Anf. 94 ORDFÖRANDEN:

Detta är en beslutspunkt. Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Direktiv om gemensamma regler för de inre marknaderna för förnybar gas, naturgas och vätgas samt förordning om de inre marknaderna för förnybara gaser och naturgaser och för vätgas. Det handlar om en omarbetning.

Anf. 95 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr ordförande! Vi diskuterar flera gasrelaterade frågor samtidigt här, men detta gäller alltså gasmarknadspaketet.

Vid ministermötet väntas en policydiskussion om förslaget till revidering av det så kallade gasmarknadspaketet. Det övergripande syftet med revideringen av lagstiftningen är att öka användningen av förnybara och koldioxidsnåla gaser i energisystemet samtidigt som användningen av naturgas minskar för att EU ska uppnå klimatneutralitet år 2050.

Förslaget fokuserar framför allt på en starkare ställning för kunderna på gasmarknaden, möjliggörande av ny vätgasinfrastruktur och ny vätgasmarknad.

Regeringen anser att omställningen till fossilfria energislag måste påskyndas för att vi ska uppnå EU:s klimatmål och minska beroendet av fossil gas. Regeringen välkomnar därför att förnybara och koldioxidsnåla gaser samt vätgas inkluderas i förslaget till revidering. Regeringen anser vidare att vätgas producerad ur alla fossilfria energislag ska kunna användas och är positiv till att vätgas i stort får motsvarande reglering som naturgas. Regeringen anser att regleringen av vätgasmarknadens utveckling bör ta hänsyn till olika medlemsstaters behov av flexibilitet.

Anf. 96 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för redogörelsen! Jag tror att det är första gången vi sitter vid ett sammanträdesbord sedan vår tid som kommunalråd samtidigt. Men nu är vi här igen.

Jag vill bara framföra Vänsterpartiets ståndpunkt: Vi menar att omställningen inte går via fossilfria energislag utan vi måste ställa om till förnybara energislag.

Anf. 97 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Miljöpartiet delar regeringens föreslagna ståndpunkt i det som avser målsättningen att påskynda uppfyllandet av EU:s klimatmål och ett minskat beroende av rysk gas.

Däremot delar vi inte bilden av att så kallade koldioxidsnåla gaser skulle bidra till detta. Fossilgas, vilket är samma sak som naturgas och det som regeringen och EU i praktiken menar, är inte en koldioxidsnål gas. Tvärtom – fossilgas, givet dess höga andel metan, är extremt klimatskadligt framför allt utifrån ett kort tidsperspektiv. Sättet som regeringen uttrycker sig på visar en enorm oförståelse inför detta.

Det här är väldigt problematiskt. Man förespråkar alltså att använda fossilgas i syfte att fasa ut fossila bränslen. Det är en väldigt stor motsättning. Man kan inte fasa ut fossila bränslen genom att fasa in just fossila bränslen.

Det givna svaret för att möta både klimatkrisen och utmaningen att minska beroendet av rysk gas är effektivisering och besparingar för att minska vår faktiska konsumtion av rysk gas. Vi skulle därför vilja att regeringen agerar för att driva på detta arbete både i Sverige och inom EU. Rapport efter rapport och expert efter expert säger att här finns en enorm potential. Ändå gör vi i Sverige i stort sett ingenting. Vad är det som händer?

Jag undrar också, och vill understryka, att vi välkomnar ansträngningarna för att förbättra förutsättningarna för vätgasen. Det är viktigt både på kort och på lång sikt för vår omställning till ett samhälle med minskade utsläpp och ökat energiberoende.

Anf. 98 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Här blir det nog svårt att mötas, framför allt kring synen på just de koldioxidsnåla gaserna.

Regeringen ser det som av hög vikt att vi fullföljer den inslagna väg som finns här men gör det möjligt för samtliga medlemsländer inom EU att röra sig där det är möjligt. Vi kommer fortsatt att hålla linjen kring vår syn på fossilfria och koldioxidsnåla energislag.

Anf. 99 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Utifrån den regering och den majoritet som vi har hade jag faktiskt inte så stora förhoppningar om att det här skulle bli tillgodosett. Därför vill jag anmäla en avvikande ståndpunkt.

Anf. 100 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag kan instämma i den avvikande ståndpunkten om att naturgas varken är förnybar eller fossilfri energi.

Anf. 101 JYTTE GUTELAND (S):

Innan vi tar ställning till om vi ska lämna en avvikande ståndpunkt eller inte måste jag ändå ställa frågan till regeringen om det här är en positionsförändring från svensk sida.

Anf. 102 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Det korta svaret är nej. I grunden ligger linjen fast. Det är ju ganska långt gånget i processen också.

Anf. 103 JYTTE GUTELAND (S):

Vi kommer inte att lämna en avvikande ståndpunkt nu.

Anf. 104 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning men med avvikande ståndpunkter från Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Övriga frågor. Det finns en ny tillkommen punkt, Council regulation enhancing solidarity through better coordination of gas purchases, exchanges of gas across borders and reliable price benchmarks.

Jag läste precis rakt upp och ned; det finns ingen översättning än.

Anf. 105 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr ordförande! Jag vill understryka att detta är en ny punkt på agendan som inte varit känd när den kommenterade dagordningen lämnades till riksdagen. Det är en ny dagordning till det som väntas beslutas på Coreper i dag, och jag kommer därför att redogöra muntligen för regeringens ståndpunkt där vi nu befinner oss i processen.

Vid ministermötet väntas en diskussion om kommissionens förslag till rådsförordning om åtgärder för att möta gaskrisen. Förslaget kom så sent som i tisdags den här veckan, därav avsaknad av framförhållning.

Kommissionen föreslår bland annat att en gemensam upphandlingsplattform införs, att ett nytt referenspris till gashandel tas fram, att volatiliteten på gasbörserna motas och att möjligheten att få gas från grannländer vid en bristsituation justeras. Inget pristak föreslås, men förslaget beskriver under vilka villkor ett pristak skulle kunna tas fram.

Regeringen avser att välkomna förslagen i förordningen och är öppen för att diskutera åtgärder som inte riskerar försörjningstryggheten. Eventuella åtgärder som innehåller fiskala inslag bör dock undvikas, eftersom det kräver särskilda överväganden och bör hanteras med enhällighet.

Åtgärder som syftar till att hantera de höga energipriserna behöver beakta eventuella konsekvenser på de finansiella marknaderna. Det är viktigt att de finansiella marknaderna fungerar effektivt och att stabiliteten värnas.

Regeringen avser att uttrycka stöd för den utökade flexibiliteten gällande gaskunder som går att begära solidaritetsgas för.

Gällande upphandlingsplattformen för gas anser regeringen att plattformen kan spela en roll i att säkerställa europeisk tillgång till gas till rimliga priser.

Gällande volatilitetsmekanismen behöver regeringen analysera förslagens konsekvenser för derivatmarknadens funktionssätt.

Regeringen kommer inom kort att återkomma till riksdagen för att överlägga om förslag till svensk ståndpunkt om förslaget och vill be nämnden att ta fasta på det senare, om behovet av att återkomma.

Anf. 106 ORDFÖRANDEN:

Det är väl bra att som statsrådet gjorde understryka behovet av överläggning men också faran i dröjsmål i någon mening.

Anf. 107 MATILDA ERNKRANS (S):

Varmt välkommen, statsrådet, till EU-nämnden och till den här positionen!

Jag har väldigt stor förståelse för att det här är under mycket snabb hantering. Förslaget presenterades i tisdags. Men eftersom det här är en ny punkt på dagordningen, som uppenbart inte är granskad av ansvarigt utskott, måste jag ändå få ställa några frågor. Dessutom får vi lägga till detta att statsminister Kristersson så sent som i onsdags uttalade till EU-nämnden att regeringen entydigt stod för kommissionens förslag och skulle medverka till enighet under Europeiska rådet som nyss har avslutats.

Åtterrapporten till riksdagen från det här toppmötet kommer ju att ske först på onsdag, så det är en faktor som är svår för oss i EU-nämnden att över huvud taget kunna relatera till. Statsministern sa också i ett uttalande till EU-nämnden i onsdag – som jag läste upp här – hur förhandlingarna har gått i Europeiska rådet. Hur de eventuella förhandlingarna står sig i relation till den svenska ståndpunkt som statsrådet här läste upp är väl i alla fall en av de frågor som behöver ställas här. Om jag förstår det rätt är ju ministerrådet på tisdag.

Jag får nog säga att jag kanske hade förväntat mig ett lite mindre detaljerat förslag till svensk ståndpunkt med tanke på att överläggningen inte har kunnat göras i näringsutskottet och med tanke på att EU-nämnden inte har fått en skriftlig ståndpunkt presenterad utan först hörde den här muntligt. Jag tycker att det är väldigt, väldigt svårt att över huvud taget ta ställning till de olika förslag som statsrådet nämnde och som statsrådet vill ha mandat att uttrycka stöd för.

Med det sagt vill jag bara understryka att för oss socialdemokrater är det naturligtvis jätteviktigt att Sverige gör allt vi kan både här på hemmaplan och i Europa för att se till att vi får ett lägre elpris, som också kommer svenska elkunder till del.

Jag kan dock inte överblicka om det här förslaget gör det eller inte. En ytterligare fråga till statsrådet, om statsrådet söker det här mandatet i en så detaljerad form, är väl då om statsrådet kan svara på hur det här kommer att fungera i praktiken och hur det kommer att påverka den svenska elmarknaden och de svenska elkunderna.

Ni hör – förlåt, men jag tycker på riktigt att det här är svårt att hantera. Jag hade nog väntat mig en lite mindre detaljerad svensk ståndpunkt.

Jag lämnar det så, och så får statsrådet försöka svara på frågorna. Jag tycker att vi här runt bordet får fundera lite över hur vi ska hantera den upplästa och mycket detaljerade svenska ståndpunkten. Det måste nog också vi socialdemokrater fundera en liten stund på.

Anf. 108 ORDFÖRANDEN:

Lite grann för tids vinnande kan jag säga att jag har sett nickningar från flera partier på oppositionssidan. Vill Ilona Szatmári Waldau ta vid här, eller ska vi låta statsrådet svara?

Anf. 109 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag hade motsvarande fråga, det vill säga hur det här paketet påverkar de svenska priserna.

Från Vänsterpartiets sida har vi ju talat en hel del om det vi kallar för Sverigepriser, och vi tycker att det vore bra om statsrådet kunde lyfta det.

Det är väldigt svårt för oss i Sverige, som inte är särskilt gasberoende, att förstå de behov som finns i resten av EU där man är gasberoende, och det är i sig mycket olyckligt att Europas länder inte har kommit längre i omställningen och när det gäller att göra sig oberoende av den ryska gasen. Det finns ju förslag på hur man ska framställa vätgas och liknande.

I sig håller jag också med Matilda Ernkran om att det var en väldigt detaljerad ståndpunkt som vi i EU-nämnden inte har haft möjlighet att sätta oss in i eller fundera på, men jag vill också som sagt var ställa frågan om hur det påverkar Sveriges priser.

Anf. 110 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Jag måste säga att jag inte håller med om åsikten från flera oppositionspartier att detta är en detaljerad ståndpunkt. Jag tycker att det låter ganska likt det som statsministern förde fram på samrådet med nämnden tidigare, alltså just att man är öppen för kommissionens förslag.

Kommissionens förslag i sig är heller inte speciellt detaljerat, utan man talar om den här dynamic price corridor eller något sådant. Jag har försökt läsa nyheterna från mötet, och jag uppfattar det som att länderna är överens om att de är intresserade av att få ned priserna. Det finns dock olika åsikter om konsekvenserna av olika former av förslag, och nu ska kommissionen ta fram just en cost benefit på price cap och sådant, alltså ett pristak. Man har däremot inte sagt något konkret om hur förslaget kommer att se ut. Länderna har då inte heller kunnat ta ställning till någonting, utan länderna är med på att fortsätta utvärdera detta.

Jag uppfattar att det statsrådet förde fram att man vill hålla fast vid det mandat som statsministern fick, det vill säga att vara öppen för att titta på alla förslag till åtgärder som kommer från kommissionen. Det är rimligt att regeringen fortsätter att ha detta mandat för att kunna fortsätta förhandla och företräda svenska intressen, som i det här fallet ger lägre elpriser. Från Sverigedemokraternas sida ser vi inget problem med den ståndpunkten, men vi ser fram emot en överläggning framöver där man mer i detalj kan gå in på hur förslagen ser ut.

Anf. 111 ORDFÖRANDEN:

Jag har med mitt begränsade förstånd försökt att ta del av vad man har kommit fram till och landat i precis samma analys. Men det verkar vara öppet i ett antal ändar – om man uttrycker det på det sättet.

Anf. 112 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Jag vill understryka det som riksdagsledamoten Kinnunen är inne på.

Statsministerns konstaterande om att han står entydigt bakom kommissionens förslag syftade till bedömningen om vilka effekter ett gaspristak skulle kunna ha. Rätt utformat skulle det kunna leda till sänkta elpriser, men det var alltså inte entydigt stöd till kommissionens förslag. Jag vill understryka detta.

Jag håller med om och har stor sympati för det problem som den snäva tidsramen vållar. Men jag vill understryka att det som är regeringens ingångar inför samtalen nästa vecka bygger på tidigare ståndpunkter. De grundbultar som finns här bygger på tidigare ståndpunkter som den förra regeringen har haft och som har varit svenska ståndpunkter i samtalen.

Rådsmötet hittills har landat i ett slags strategisk vägledning som sedan energiministrarna kommer att behöva ta vidare. Det är ännu i sin början. Som det ser ut just nu kommer diskussionen om gaskrisåtgärder ske vid lunchdiskussionerna, som är något mer informella. Framför allt mot bakgrund av att den här hållningen bygger på tidigare svenska ståndpunkter har regeringen i alla fall närt förhoppningar om att ha ett brett stöd vid mötet i dag och inför mötet nästa vecka. Grunden bygger på vad som finns sedan tidigare.

Anf. 113 ORDFÖRANDEN:

Vill oppositionssidan ha någon minut att fundera, eller ska vi fortsätta att samspråka?

Anf. 114 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Jag skulle vilja göra ett tillägg.

Jag vill återigen understryka att ett förslag om pristak på gas ligger inte på bordet i dagsläget. Vi kommer ha behov av att återkomma när vi har haft möjlighet att analysera förslaget ytterligare. Förhoppningsvis har vi mer att säga efter samtalen och diskussionerna nästa vecka.

Anf. 115 ORDFÖRANDEN:

Det här är i allra högsta grad rörlig materia, delvis också lite rörlig materia. Vi har, precis som Martin Kinnunen konstaterade, inte fullständig information om vad man exakt har kommit fram till.

Däremot tycker jag att regeringssidan betonar att det finns en kontinuitet i den svenska linjen och hållningen. Statsrådet menar att det hon har sagt i dag är helt inom ramen för det statsministern sa när han var på EU-nämndens möte i onsdags. Alla inser att det finns behov av överläggning så fort det är praktiskt möjligt.

Sedan finns ett par problem. Samtalet ska äga rum på tisdag, och vi får återrapporten från Europeiska rådet på onsdag. Det är lite, som det heter, ”råddigt”. Det är så här jag försöker sammanfatta läget.

Vi får visa oppositionssidan respekt. Vill ni fundera?

Anf. 116 MATILDA ERNKRANS (S):

Vi funderar samtidigt som vi tittar på varandra.

Det är snabba ryck, och det är inte alltid som man hinner med sakgranskning i utskottet. Det har vi också sett när vi har hanterat andra kriser.

Vi hade detta uppe vid samrådet med statsministern. Vi från Socialdemokraternas sida tyckte redan då att det var lite svårt att helt och hållet förstå hur regeringen tänkte sig hantera kommissionens förslag vid Europeiska rådet.

Den beskrivning som statsrådet Ebba Busch gör om vad statsministern uttalade sig om när det gäller entydigheten att stå bakom förslaget är väl inte riktigt min bild utifrån hur den nedtecknades.

Med detta sagt anmälde vi ingen avvikande mening. Det kändes som att statsministern i det fallet skulle få hantera detta på Europeiska rådet utifrån att det finns ett gemensamt intresse av att elpriserna behöver gå ned för svenska elkunder.

Jag hör statsrådet Ebba Busch här uttrycka att den svenska ståndpunkten bygger på redan tidigare ställningstaganden. Vi är precis i ett regerings-skifte, så en viss trygghet får oppositionen känna i detta.

Ni hör att jag pratar och tänker samtidigt!

Jag tror att vi landar i att vi inte anmäler avvikande ståndpunkt. Men jag vill understryka det som ordföranden säger, och som jag hörde från statsrådet Busch, att det är angeläget att få till en överläggning så snart som möjligt både i ansvarigt utskott och i relation till EU-nämnden när det är lämpligt. Det här är snåriga frågor.

Vi lämnar detta så, med en viss frustration över att det här är inte riktigt så som vi önskar hantera mandatgivningen från EU-nämnden.

Anf. 117 ORDFÖRANDEN:

Det här var mycket konstruktivt. Jag tror att statsrådet håller med om att det hade varit önskvärt med en annan ordning, men nu är det som det är.

Anf. 118 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag upplevde inte att jag fick något svar på hur det här kan påverka svenska priser, men det finns också en överensstämmelse mellan riksdagens partier om att de svenska elpriserna måste ned även om vi inte är överens om hur det ska ske.

Det är också viktigt att lägga till att de svenska och europeiska priserna inte får pressas ned på ett sådant sätt att de går ut över klimatmålen.

Jag tänker inte anmäla en avvikande ståndpunkt, utan vi får en ny chans i och med att själva beslutet kommer att fattas, som det står här, under den senare halvan av november 2022. Under ett lunchmöte hinner inte så många ståndpunkter framföras från något land.

Anf. 119 MALIN BJÖRK (C):

Ordförande! Vi har hamnat i en rörig och rörlig situation. Det här är minst sagt olyckligt på det sättet att vi i en komplicerad fråga inte hinner få del av en skriftlig ståndpunkt innan mötet utan får den uppläst här.

Det finns omständigheter som kan förklara detta. Jag vill bara markera hur viktigt det är att det sker överläggningar såväl inom utskott som i EU-nämnden i frågorna så snart som möjligt.

Inte heller Centerpartiet anmäler en avvikande ståndpunkt.

Anf. 120 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Det är lite svårt att ta ställning till något som kommer muntligt i luften.

Jag instämmer i det Ilona Szatmári Waldau nämnde, nämligen att det för oss är viktigt att elkrispolitiken inte går ut över klimatkrispolitiken. Vi ska fortsätta att stå upp för våra miljömål i Sverige och i EU.

Vi kommer inte att anmäla en avvikande ståndpunkt.

Anf. 121 ORDFÖRANDEN:

Jag tycker ändå att ledamöterna har visat ett stort mått på konstruktiv hållning. Vi kan alla lära oss av den här processen. Med det sagt verkar det finnas en enig EU-nämnd.

Anf. 122 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr ordförande! Jag håller mina avslutande kommentarer kort.

Det är en diskussion om krisåtgärder, och det är grunden till den snäva tidsramen. Men jag vill understryka att förväntansbilden som den ser ut i dagsläget är en övergripande diskussion i nästa vecka. Jag har stor sympati och förståelse för frustration kring tidsramarna, men vi ska göra vad vi kan för att hörsamma det tydliga önskemålet och efterfrågan på överläggningar i utskott och EU-nämnd. Så ska vi se hur vi kan svara mot dem på bästa sätt.

Anf. 123 ORDFÖRANDEN:

Med de förlösande orden om kommande överläggningar i närtid konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Med detta är dagens pensum med statsrådet avslutat. Jag tackar statsrådet med medarbetare. Ni är hjärtligt välkomna tillbaka. På gensyn!

Innehållsförteckning

§ 1 Miljöfrågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDE.....	1
Anf. 2 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDE.....	1
Anf. 4 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	1
Anf. 5 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	2
Anf. 6 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	2
Anf. 7 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	2
Anf. 8 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	2
Anf. 9 REBECKA LE MOINE (MP).....	2
Anf. 10 MARTIN KINNUNEN (SD).....	3
Anf. 11 MALIN BJÖRK (C).....	3
Anf. 12 JYTTE GUTELAND (S).....	4
Anf. 13 MAGNUS BERNTSSON (KD).....	4
Anf. 14 REBECKA LE MOINE (MP).....	4
Anf. 15 ORDFÖRANDE.....	5
Anf. 16 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	5
Anf. 17 Kanslirådet ANNA CEDRUM.....	5
Anf. 18 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	6
Anf. 19 ORDFÖRANDE.....	6
Anf. 20 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	6
Anf. 21 ORDFÖRANDE.....	6
Anf. 22 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	6
Anf. 23 ORDFÖRANDE.....	6
Anf. 24 MALIN BJÖRK (C).....	6
Anf. 25 MARTIN KINNUNEN (SD).....	6
Anf. 26 JYTTE GUTELAND (S).....	7
Anf. 27 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	7
Anf. 28 MARTIN KINNUNEN (SD).....	7
Anf. 29 JYTTE GUTELAND (S).....	8
Anf. 30 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	8
Anf. 31 ORDFÖRANDE.....	8
Anf. 32 MATILDA ERNKRANS (S).....	8
Anf. 33 JOAR FORSSELL (L).....	9
Anf. 34 ORDFÖRANDE.....	9
Anf. 35 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	9
Anf. 36 ORDFÖRANDE.....	9
Anf. 37 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	10
Anf. 38 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	10

Anf. 39 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 40 REBECKA LE MOINE (MP).....	11
Anf. 41 JYTTE GUTELAND (S)	11
Anf. 42 Kanslirådet ELIN SIMONSSON	11
Anf. 43 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	12
Anf. 44 REBECKA LE MOINE (MP).....	13
Anf. 45 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	13
Anf. 46 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	13
Anf. 47 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 48 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	13
Anf. 49 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 50 REBECKA LE MOINE (MP).....	14
Anf. 51 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	14
Anf. 52 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	14
Anf. 53 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 54 REBECKA LE MOINE (MP).....	14
Anf. 55 JYTTE GUTELAND (S)	14
Anf. 56 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	15
Anf. 57 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 58 REBECKA LE MOINE (MP).....	15
Anf. 59 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 60 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	15
Anf. 61 JYTTE GUTELAND (S)	16
Anf. 62 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	17
Anf. 63 REBECKA LE MOINE (MP).....	17
Anf. 64 Kanslirådet CHRISTOFFER NELSON	18
Anf. 65 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN	18
Anf. 66 MATILDA ERNKRANS (S).....	19
Anf. 67 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	19
Anf. 68 REBECKA LE MOINE (MP).....	20
Anf. 69 MALIN BJÖRK (C).....	20
Anf. 70 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	20
Anf. 71 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	21
Anf. 72 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN	21
Anf. 73 MATILDA ERNKRANS (S).....	22
Anf. 74 ORDFÖRANDEN.....	22
Anf. 75 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	22
Anf. 76 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	23
Anf. 77 REBECKA LE MOINE (MP).....	23
Anf. 78 ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 79 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	24
Anf. 80 REBECKA LE MOINE (MP).....	24

Anf. 81 ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 82 REBECKA LE MOINE (MP).....	24
Anf. 83 ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 84 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	25
Anf. 85 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 86 Klimat- och miljöminister ROMINA POURMOKHTARI (L).....	25
Anf. 87 ORDFÖRANDEN.....	25
§ 2 Transport, telekom och energi.....	26
Anf. 88 ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 89 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	26
Anf. 90 ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 91 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	26
Anf. 92 REBECKA LE MOINE (MP).....	27
Anf. 93 MATILDA ERNKRANS (S).....	27
Anf. 94 ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 95 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	27
Anf. 96 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	27
Anf. 97 REBECKA LE MOINE (MP).....	28
Anf. 98 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	28
Anf. 99 REBECKA LE MOINE (MP).....	28
Anf. 100 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	28
Anf. 101 JYTTE GUTELAND (S)	29
Anf. 102 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	29
Anf. 103 JYTTE GUTELAND (S)	29
Anf. 104 ORDFÖRANDEN.....	29
Anf. 105 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	29
Anf. 106 ORDFÖRANDEN.....	30
Anf. 107 MATILDA ERNKRANS (S).....	30
Anf. 108 ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 109 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	31
Anf. 110 MARTIN KINNUNEN (SD)	31
Anf. 111 ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 112 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	32
Anf. 113 ORDFÖRANDEN.....	32
Anf. 114 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	32
Anf. 115 ORDFÖRANDEN.....	32
Anf. 116 MATILDA ERNKRANS (S).....	32
Anf. 117 ORDFÖRANDEN.....	33
Anf. 118 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	33
Anf. 119 MALIN BJÖRK (C).....	33
Anf. 120 REBECKA LE MOINE (MP).....	34

Anf. 121 ORDFÖRANDE.....	34	2022/23:8
Anf. 122 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	34	<u>21 oktober</u>
Anf. 123 ORDFÖRANDE.....	34	